

امبانی و روش های جهاد نرم

عملیات ابلاغ و القا؛ از طراحی تا اجرا

www.ketab.ir

احمد رضا اخوت

کاظم حاجی رجبعلی

قرآن اهل بیت
کتابخانه

مبانی و روش‌های جهاد نرم

عملیات ابلاغ و القا؛ از طراحی تا اجرا

مجموعه کتب «راهبردی» حوزه «جامعه»

احمدرضا اخوت، کاظم حاجی رجبعلی

قرآن و اهل بیت نبوت علیه‌السلام

اول، ۱۳۹۹

۱۰۰۰ نسخه

۹۷۸-۶۲۲-۷۲۸۸-۰۳-۲

انتشارات قرآن و اهل بیت نبوت علیه‌السلام

بلوار کشاورز، خیابان ۱۶ آذر، پلاک ۲۵

۰۲۱-۸۸۴۹۰۵۷۰

نویسندگان

ناشر

چاپ

شمارگان

شابک

مراکز پخش

سرشناسه: اخوت، احمدرضا، ۱۳۴۷ - Oshayrat, Ahmadreza عنوان و نام پدیدآور:
مبانی و روش‌های جهاد نرم: عملیات ابلاغ و القا؛ از طراحی تا اجرا احمدرضا اخوت،
کاظم حاجی رجبعلی. مشخصات نشر: تهران: نشر قرآن و اهل بیت نبوت (ع)، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری: ۳۵۲ ص. فروست: ... مجموعه کتب «بنیادی» حوزه «جامعه».
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۲۸۸-۰۳-۲ وضعیت فهرست نویسی: فیا یادداشت: چاپ قبلی:
کتاب فرد، ۱۳۹۰. موضوع: جنگ نرم -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام موضوع: *Soft
Islam -- Religious aspects -- war موضوع: جنگ نرم -- جنبه‌های قرآنی موضوع:
*Soft war -- Qur'anic teaching شناسه افزوده: حاجی رجبعلی، کاظم، ۱۳۵۹- رده
بندی کنگره: BP۲۳۱/۶ رده بندی دیویی: ۲۹۷/۴۸۳۲ شماره کتابشناسی ملی: ۶۱۲۷۱۰۶

www.QuranAhlebayt.com

فصل اول: عناصر القا

- ۲۱ ۱. مقاصد و اهداف القا؛ کلیدواژگان فتح
- ۲۳ انذار، تبشیر، ذکر، توبه، خشیت، تقوا، اُوب و انا به
- ۲۷ برخی از نکات تحلیلی حاصل از روایت فوق، بدین شرح هستند.
- ۲۸ ۲. عنصر دشمن در جهاد نرم؛ دشمن شناسی
- ۲۹ ۲-۱. توطئه و دشمن، از توهم تا واقعیت
- ۳۰ الف. اثبات وجود دشمن و تعریف دشمنی
- ۳۱ ب. فرآیند شناسایی دشمن
- ۳۵ ۲-۲. علایم آسیب دینگی از ناحیه دشمن
- ۳۶ ۲-۳. زمینه های آسیب پذیری از دشمن
- ۳۹ ۲-۴. دست یابی به فتح و شاخص دشمن شناسی
- ۴۳ ۳. عرصه و میدان القا (میدان نبرد در جهاد نرم)
- ۴۳ ۳-۱. جغرافیای جهاد نرم در ساختار وجودی فرد و اجتماع
- ۵۰ ۳-۲. تحلیل جغرافیای جهاد نرم به وسیله عنصر دشمن
- ۵۱ ۳-۳. تحلیل جغرافیای جهاد نرم به وسیله امام در هر زمان
- ۵۱ الف. وضعیت غیبت یا ناشناخته بودن امام
- ۵۲ ب. وضعیت قرارداشتن امام در رأس قدرت سیاسی
- ۵۳ ج. وضعیت قرارداشتن امام در رأس قدرت سیاسی
- ۵۴ ۴. الفاکننده در جهاد نرم
- ۵۵ ابعاد شخصیتی رزمندگان در جهاد نرم
- ۵۸ ۵. ارزیابی حدود و ثغور رزمندگی در جهاد نرم
- ۶۰ ۵-۱. شاخص تمایلات طبیعی و فطری
- ۶۱ ۵-۲. شاخص زینت بودن برای امام
- ۶۲ ۵-۳. شاخص اعتقادات صحیح
- ۶۷ ۵-۴. شاخص توفیق، در عبادت و زهد
- ۶۸ ۵-۵. شاخص تعاملات اجتماعی

۷۳	فصل دوم: قالب‌ها و ابزارهای القا (قالب بیان)
۷۵	مقدمه
۷۵	۱. ابزار بیان در جهاد نرم (تعاریف و مختصات)
۷۶	۱-۱. بیان در آیات قرآن
۷۷	۱-۲. بیان در روایات
۷۸	۱-۳. قوانین و اصول حاکم بر بیان
۷۸	۱-۴. بایدها و نبایدها در مفهوم «بیان»
۷۹	۲. بیان در عینیت جامعه: تحلیل موضوعات و موقعیت‌ها به کمک ابزار بیان
۸۰	۲-۱. عرصه‌های عملیاتی ابزار بیان: شبهه، فتنه و تشخیص حق از باطل
۸۲	الف. جامعه شبهه‌آلود، بیشتری نا امن برای علم
۸۳	ب. ارتباط مستقیم شبهات با شعله‌ور شدن جنگ
۸۳	ج. ایجادکنندگان فضای شبهه‌آلود در جامعه
۸۵	د. عوامل و مؤلفه‌های بروز شبهات در جامعه
۹۰	۲-۲. محکم و متشابه در فرآیند ابزار بیان
۱۰۵	۳. القا و ابلاغ به کمک بیان: پاسخ در علم و محکمت و متشبهات
۱۰۵	۳-۱. بهره‌مندی از پاسخ در علم، با کلمات اهل بیت (ع)
۱۰۷	الف. معیارهای اصلی در صحت روایات
۱۰۹	ب. مسیر عملی درک عمیق ترو اجتناب از کج فهمی
۱۱۲	۳-۲. بهره‌مندی از بدیهیات زندگی پاسخ در علم
۱۱۶	نحوه بهره‌مندی از ویژگی‌های پاسخ در علم
۱۱۷	۳-۳. بهره‌مندی از صفات پاسخ در علم
۱۲۹	فصل سوم: قالب‌ها و ابزارهای القا (قالب حکمت)
۱۳۱	۱. ابزار حکمت در جهاد نرم: تعاریف و ویژگی‌ها و مختصات
۱۳۱	۱-۱. حکمت در آیات قرآن
۱۳۲	۱-۲. حکمت در روایات
۱۳۶	۲. حکمت در عینیت جامعه: تحلیل موضوعات و موقعیت‌ها

۱۳۶	۲-۱. انطباق‌های تاریخی و تأویل حکمت
۱۴۰	۲-۲. مراحل لازم برای یک انطباق دقیق تاریخی
۱۴۲	الف. اتفاق تاریخی در سیره پیامبر ﷺ و اهل بیت علیهم السلام
۱۴۴	ب. انتخاب و تحلیل قطعه‌های مهم آن اتفاق تاریخی
۱۴۴	ج. انتخاب سوره‌ای متناسب با غرض و موضوعات مرحله بالا
۱۴۵	د. تحلیل موضوع مورد نظر در سوره مبارکه جمعه
۱۴۶	هـ. استخراج جزئیات بیشتر از تحلیل فوق
۱۴۷	و. انطباق نتیجه حاصل شده با مصادیق
۱۵۲	۳. حکمت در عینیت جامعه: تحلیل افراد و طیف‌های مردمی
۱۵۴	۳-۱. تحلیل اشخاص
۱۶۸	۳-۲. تحلیل جوامع

فصل چهارم: قالب‌ها و ابزارهای القا (قالب موعظه حسنه)

۱۸۱	۱. ابزار موعظه حسنه در جهاد نرم: تعاریف ویژگی‌ها و مختصات
۱۸۳	۱-۱. موعظه حسنه در آیات قرآن
۱۸۵	۱-۲. موعظه حسنه در روایات
۱۸۷	۲. موعظه حسنه در عینیت جامعه: القا و ابلاغ با موعظه حسنه
۱۸۸	محتوای موعظه حسنه در دعای مکارم اخلاق
۱۸۹	اولویت‌های منجر به توسعه ظرفیت در زندگی
۱۸۹	اولویت‌های منجر به بهره‌مندی از لحظات
۱۹۰	اولویت‌ها، هنگام بالا رفتن منزلت‌های اجتماعی
۱۹۰	اولویت‌های منجر به جهت‌گیری زندگی
۱۹۰	اولویت‌های لازم، در تبدیل تهدیدها به فرصت رشد
۱۹۱	اولویت‌ها در شرایط حساس
۱۹۱	اولویت‌ها در واکنش به بدی‌ها
۱۹۲	مفاد تقوای اجتماعی و اساسی نامه صالحین
۱۹۳	اولویت‌ها در شرایط ضعف
۱۹۴	اولویت‌های توحیدی در شرایط ضعف و قوت
۱۹۵	اصلاح اولویت‌ها در مدیریت امکانات فردی
۱۹۶	اولویت‌های منجر به پختگی اجتماعی
۱۹۶	اولویت‌های حداقلی منجر به سعادت
۱۹۷	اصلاح اولویت‌ها در شئون اقتصادی

۱۹۷	اولویت‌ها در مدیریت شئون معیشتی و فراغت عبادی
۱۹۸	اولویت‌ها در مدیریت شئون معیشتی با عزت نفس
۱۹۸	اولویت‌ها در بهره‌مندی از نعمت‌ها و عمر
۱۹۸	اولویت‌ها در بهره‌مندی حداکثری از زمان و فرصت
۱۹۹	اولویت‌ها در دنیا و آخرت

فصل پنجم: قالب‌ها و ابزارهای القا (قالب جدال احسن)

۲۰۳	۱. جدال احسن در جهاد نرم: تعاریف و مختصات
۲۰۳	۱-۱. جدال احسن در آیات قرآن
۲۰۵	۱-۲. جدال احسن در روایات
۲۰۸	۱-۳. جدال احسن در عینیت جامعه: موضوع شناسی
۲۱۰	موضوعات و عرصه‌های جدال احسن در قرآن
۲۳۳	۱-۴. عرصه‌های تقابلی جدال احسن در ظرف زمان
۲۴۷	۱-۵. غرض واحد احتجاجات در قرآن و سیره اهل بیت (ع)
۲۵۶	۲. جدال احسن در عینیت جامعه: روش شناسی جدال احسن
۲۵۷	مراحل کلی در تحقق جدال احسن
۲۵۷	الف. ترکیب گزاره‌های مورد توافق
۲۶۰	ب. ایجاد گزاره‌های مناسب
۲۶۱	ج. حذف گزاره‌های نادرست
۲۶۴	۳. جدال احسن در عینیت جامعه: مخاطب شناسی
۲۶۶	الف. حدود جدال احسن با خواص علمی هم‌جهت با امام (ع)
۲۶۸	ب. حدود جدال احسن با خواص علمی در عرض امام (ع)
۲۸۰	ج. حدود جدال احسن با خواص علمی مخالف امام (ع)

فصل ششم: ترکیب محتوا؛ روش و مخاطب شناسی

۲۸۷	۱. مهارت در روش‌های القا، متناسب با محتوا و مخاطب
۲۹۳	نمونه روایت
۲۹۵	الف. بررسی مخاطب
۲۹۶	ب. ابزارهای به کار گرفته شده
۲۹۶	ج. بررسی قالب‌ها در روایت
۲۹۶	د. روش‌های به کار گرفته شده، در روایت

نوشتار پیش رو، بخشی کوچک و جزئی محدود از یک نقشه جامع، با عنوان «جهاد نرم با محوریت قرآن و عترت (علیه السلام)» است. اطلاق جهاد نرم، نه به دلیل پرداختن به همه نقشه یادشده، بلکه از باب دلالت تضمن به کار رفته است؛ البته چنین دلالتی حتماً حکایت از اهمیت جزء مورد نظر و نقش کلیدی آن در مجموعه و ساختار یادشده دارد.

به هر حال نقشه جامع یادشده اجزائی دارد و هر جزء نیز زیرشاخه‌های مربوط به خود را داراست و شامل «طرح و برنامه و مدیریت»، «پژوهش و تولید محتوا»، «بروزات اجتماعی و تأثیرگذاری» و نهایتاً «تربیت افسران جهاد نرم» می‌شود. نگاه و تمرکز ویژه در این تحقیق، بیشتر ناظر به دو مورد اخیر یعنی «بروزات اجتماعی و تأثیرگذاری» و «تربیت افسران جهاد نرم» است. اما بدیهی است که در پس عملیاتی شدن بروزات اجتماعی و تربیت افسران جهاد نرم، حتماً تولید محتوا و برنامه‌ریزی وجود دارد.

«جهاد نرم» عنوان و اصطلاحی است که حداقل سه بار معنایی و سه جنبه را به همراه دارد. یکی از جنبه‌های یادشده به خصلتی برمی‌گردد که کلمه جهاد، القاکننده آن است؛ کوششی بلیغ و دارای غایت الهی که قداست، اصلی‌ترین لازمه معنای آن است. و همین قداست است

که تعیین‌کننده اهمیت، ارزش، گستره و بلندای غایت‌نگری در رویارویی یادشده است. کلمه جهاد، در عبارت جهاد نرم، جنبه و بار معنایی دوم نیز هست؛ ماهیت تهاجم و دفاع، به عنوان اقسام وضعیت، کنش و واکنش‌های مورد تحلیل در اصطلاح «جهاد نرم». این معنا در دو کلمه «حمله» و «دفاع» و به تعبیری دیگر در اصطلاح «عملیات»، قابل جمع است. سومین بار معنایی به اطلاق نرم در مقابل سخت برای اصطلاح جهاد مربوط می‌شود، که تداعی‌گر و معرف کلیدواژگان «ابلاغ و القا» به عنوان عوامل تبیین‌کننده برای تعیین جنس و نوع ابزار و اسلحه در این رویارویی مقدس است. با این توضیحات روشن می‌شود که غایت متن حاضر، تضمین تأثیر و کارآمدی تفکر و عزم مجاهدانی است که طالب حضور آگاهانه در عرصه نبرد و جهاد نرم هستند؛ عرصه‌ای که در آن هر لحظه امکان تبدیل رویارویی‌های نرم، به یک نبرد سخت و جهاد با مفهوم عرفی آن وجود خواهد داشت. پس، با ملاحظه این احتمال، بررسی اجمالی منطقه شناخت و ادراک انسان «فرآیند فکر تا علم او» و نیز بررسی منطقه علم تا عمل او به شکل توأمان، اهمیت خاص می‌یابد به همین دلیل، شاید بتوان گفت که محتوای این نوشتار، در واقع، شامل برخی از مهم‌ترین گزاره‌های ذهنی و قلبی یک مجاهد در راه خداست؛ خواه در کارزار جنگی خونین باشد و خواهد در کارزاری با قلمرو روانی و فکری. آنچه اهمیت دارد، تحلیل صحیحی است که مجاهد یادشده باید از شرایط و موضوعات داشته باشد تا بتواند آفند یا پدافند لازم را طراحی کند. مجاهد مزبور، باید هم سلاح‌های میدان القا و ابلاغ را بشناسد و هم در جای خود به درستی از آن‌ها بهره‌برداری کند. او باید بتواند همه قوای ادراک و عملش را در صورت لزوم، متمرکز کرده و در خدمت جهاد مقدس قرار دهد. هنر این مجاهد تبدیل همه پدیده‌ها به اسلحه و مهمات ابلاغ و القا است؛ و همان‌طور که در ساخت سلاح سخت، فرآیندی لازم است تا مثلاً علم شیمی یا فیزیک قابل استفاده در مصارف نظامی شود، عرصه جهاد نرم نیز، نیازمند دانشی جهادی، از دانسته‌ها، معارف و اعتقادات ناب است. خلاصه اینکه، مجاهد در عرصه جهاد نرم، باید بتواند معارف صحیحی را که از آن برخوردار است، به سلاح، [همان نماد و مظهر تأثیر] تبدیل کند.

در این کتاب، دغدغه یادشده در دو بخش عمده دنبال می‌شود؛ بخش‌هایی که شامل تبیین عناصر القا و قالب‌ها و ابزار القا می‌شوند.

گفتنی است که در هر بخش، هم اجزاء و موضوعات ذیل عناوین، این هدف را دنبال می‌کنند